

כתר התורה

ע"ש רבי יצחק אבוחצירא זצוק"ל

רבי יצחק יוסף שליט"א

בית ההוראה הארצי כתר תורה ע"פ פסקי מרן

פרשת נח תשפ"ז

העלון השבועי

מאמר השבוע

מן הרב עובדיה יוסף זצ"ל - דרושים על הפרשה

והיתה מספקת יכול של ארבעים שנה בבת אחת, ומרב טובה שהשפיע עליהם הקב"ה מרדו ובעטו, "ויאמרו לאל סור ממנו ודעת דרביך לא חפצנו, מה שדי פי נעבדנו וכו'". (איוב כא, טו) שמוע הקב"ה במרדו וצוה שיבאו המים שקלסוהו תחלה וישטפו אותם. (דעת וזקנים מבעלי התוספות בראשית ו, ו).

חז"ל (ב"ר פל"ד סי' יג) מספרים על רב הטובה שנתן הקב"ה לדור המבול: אמר ר' יצחק, אחת לארבעים שנה היו זורעים. ומהלכים מסוף העולם ועד סופו בשעה קלה. והיו מתלשים ארזי לבנון בהליכתם (מרב גבורתם). והאריות והנמרים היו חשופים בעיניהם כמו הפנה בבשר, והיה להם מזג אור יפה בכל השנה כמזג האור שמבין הפסח ועד עצרת. (שם, פל"ו סי' א), "ישלחו כצאן עויליהם" (איוב כא, יא). אלו התינוקות שלהם, שכן בערב קוראים לתינוק – עוילה, וילדיהם ירקדו – פשדים הללו, וכן הוא אומר: וישעירים ירקדו שם (ישעיה יג, כא). כשהיתה אחת מהן יולדת ביום, היתה אומרת לבנה: צא והבא לי צור לחתך טבורך. בלילה היתה אומרת לבנה צא והדלק לי נר לחתך טבורך. ומעשה באשה אחת מהן שילדה בלילה, אמרה לילד הנולד לה והדלק הנר לחתך טבורך, יצא ופגע בו שר השדים ששמו שמדון, התחילו להתגושש ולהתאבק זה עם זה, בינתיים קרא התרנגול, אמר לו השד לתינוק: לך והתהלל בפני אמה, שיש לך מזל שקרא התרנגול, (שפיון) שהגיע אור היום אין שלטון למזיקים), שאלמלא כן הייתי מכה אותך והורגך. אמר לו התינוק: לך אתה והשתבח לפני אמה שנשארת בחיים, שאלמלא הספיקה אמי לחתך ממני את טבורי, הייתי מכה אותך והורגך. וזהו שנאמר: "בתיכם שלום מפחד" – מן המזיקים, "ולא שבט אלוה עליהם", (איוב כא, ט) מן היסורים.

ואני הנני מביא את המבול מים על הארץ (בראשית ו, יז).

יש לשאל מה טעם הביא הקב"ה מבול מים יותר משאר מכות. וחז"ל (סנהדרין קח:) אמרו: ברותחים קלקלו בעברה, וברותחים נדונו. אמנם יש להמשיל הדבר: משל למלך שבנה דירה נאה לחבורה של אנשים עוירים, וצוה לכלכלם ברוח ולכל יחסר להם כל טוב, וכן נעשה כדבריו. וכשהיה המלך עובר על יד הבית ההוא היו עומדים העוירים ומשתחוים כנגד המלך, ומהללים ומשבחים את המלך בקול גדול, כששמע המלך את קלוסם, שאל: מה הקול הזה באזני? אמרו לו עבדיו: אלו הם העוירים אשר צוית לכלכלם, ולכן כשהם שומעים את קול שעטת הסוסים של מרכבתך, הם משתחוים כנגדך ומשבחים ומהללים אותך. אמר המלך, אלו היו מסגלים לראות אותי על אחת פמה וכמה שהיו משבחים אותי. מיד צוה המלך לבנות בית מפאך ולהביא לשם בני אדם אשר להם עינים פקוחות, ולכלכלם ברוח, ולתת להם השכלה גבוהה. פקדת המלך התמלאה. וכעבר זמן פשראו הללו את עצמם בהנאה יתרה גבה לבם, וכשעבר המלך היו מבזים אותו ומקללים אותו, ואומרים: אוי לו לזה שכבש אותנו כאן. כששמע המלך את דבריהם, וקצף המלך מאוד וחתמו בערה בו, ויצו להוציאם להרג, כדין המורד במלכות שחייב מיתה.

הנמשל: העולם פלו היה מתחלה "מים", שאינם רואים ואינם שומעים, ואף על פי כן היו מקלסים להקב"ה, שנאמר: "נשאו נהרות ה' נשאו נהרות קולם". (תהלים צג, ג). אמר הקב"ה אלו הייתי בורא בני אדם ששומעים ורואים, פמה שבחים וכמה קלוסין היו נותנים לי, וכל הנקרא בשמי לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. מיד צוה: "יקוו המים אל מקום אחד ותראה היבשה" (בראשית א, ט). וברא בני אדם והשפיע עליהם טובה רבה, שהיו זורעים את האדמה

להקדשת העלון לברכה הצלחה
ורפואה ולעילוי נשמת יקיריכם

היכנסו לאתר כתר תורה ketertora.co.il
ולחצו על הלינק לתרומה. וכתבו בקשתכם

לשאלות בהלכה חייגו

02-5408030

משעות הבוקר ועד 12:00 בלילה

שאלה

**האם מותר להשתמש בשבת בספריי דאודורנט
העשוי למנוע זיעה?**

תשובה

כתב הרמ"א בסימן תרנח ס"א: אסור ליתן האתרוג על הבגד ביום טוב, דמוליד ריחא, ומבואר מדבריו דאף שאין כוונתו בהנחת האתרוג על הבגד להוליד ריח בכל זאת יש לאסור כיון דסוף סוף נוח לו שנוולד ריח טוב בבגד. ומקורו מהרוקח (ס"ס רכ) וכ"כ מהרי"ל.

וראיתי בספר הליכות שבת ח"א פרק כו אות ט שכתב דאם יש בדאודורנט ריח טוב, נמצא שאפילו אם יתיו על בשרו, עדיין יעבור ריח טוב לבגד, ונוח לו בדבר הזה, וכיון שהרמ"א אסר בזה לכן אין להקל בזה אלא במקום צורך גדול ע"ש.

והנה מזה שהיקל במקום צורך הוא כמו שכתב המשנה ברורה ס"ק ז דכיון שיש מקילין בזה (נביאם לקמן) אפשר לסמוך עליהם במקום צורך.

ולענ"ד יש להתיר זאת בפשיטות, וכפי שיתבאר מדברי הפוסקים לקמן.

ראשית, דין מוליד ריח אין איסורו ברור, דבגמרא ביצה כב: רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו סחופי כסא אשיראי ביו"ט אסור, מ"ט דקא מוליד ריחא. ופירש רש"י לכפות כוס מבושם על שיראים של מלבוש להכניס בהם ריח הבושם שבכוס אסור, שמוליד ריח בבגדים, ואסור מדרבנן, שהמוליד דבר חדש קרוב הוא לעושה מלאכה חדשה.

והבית יוסף בסימן תקיא הביא מימרא זו ושכן נקט המגיד משנה (בפ"ד מהלכות יו"ט ה"ו) בדעת הרמב"ם. אולם בספר ראשון לציון למהר"ח בן עטר (ביצה כב:) חלק על דברי הרב המגיד בדעת הרמב"ם (וכ"כ הלחם משנה בדעת הרמב"ם) ושכן דעת הרי"ף והרא"ש שהשמיטו מימרא זאת, ואם יש להורות כג' עמודי הוראה להתיר בזה, אלא שהעולם הורו כדעת מורן שנמשך בזה אחר דברי ה"ה בדעת הרמב"ם, ואין להורות היתר בזה, אלא דכל דאיכא צד ספק בדבר מקילין בכל גוונא, עכ"ל.

וגדולה מזו כתב בספר נווה שלום שולאל (סימן ג דקכ"ה ע"ד) דמורן בשולחן ערוך השמיט מימרא זו, משום שהשמיטה הרי"ף הרא"ש והרמב"ם וכוותיהו נקטינן בכל מילי, ע"ש.

נמצא דעצם האיסור להוליד ריח אינו ברור כלל וכנ"ל.

והנה כתב הט"ז ס"ס תקיא דראה בקצת קהילות ששופכים ביו"ט שמן של ריח טוב לתוך המים של נט"י לכהנים העולים לדוכן, ואיסורא קעבדי, שמולידים ריחא במים, ואפילו אם שופכים הריח טוב מערב יו"ט יש לאסור, דמ"מ

המשך בעמ' 3

הלכות ברכת הבשמים

סימן רטז - דיני ברכת הריח

א חז"ל הצריכו לברך על הנאת הריח, ואסרו ליהנות מריח טוב עדן שיברך. אבל לאחריו אין צריך לברך כלום. וסמכו זה על הפסוק "כל הנשמה תהלל יה" איזהו דבר שהנשמה נהנית ממנו, זה הריח וכשהוא מברך יטול הבשמים ביד ימינו. ויש נוהגים לומר אחר שהתחיל להריח: ריח ניחוח לה'. ויזהר שלא לומר פסוק זה בין הברכה להרחח.

ב אם יש לו ספק בדבר אם יש ריח טוב באותו צמח, יריח ממנו תחלה, ורק אחר שידע בבירור שיש בו ריח טוב, יברך ויחזור ויריח ממנו. וכן אם הוא מצונן, ומחמת כן הוא מסופק אם יכול להרגיש בחוש הריח שלו, יריח תחלה מן הבשמים, ואם נוכח לדעת שיכול להריח ריח טוב, יברך ויחזור ויריח. ואין בזה כל חשש.

ג אם הבשמים שמריח בהם הם מין עץ, מברך בורא עצי בשמים, ואם הם מין עשב מברך בורא עשבי בשמים. ואם אינו לא מין עשב ולא מין עץ, מברך בורא מיני בשמים. ועל כולם אם אמר בורא מיני בשמים יצא. הילכך על כל דבר שמסופק בו ואינו יכול לברר הדבר, מברך בורא מיני בשמים.

ד המברך בורא עשבי בשמים על מין עץ, לא יצא ידי חובה אפילו בדיעבד, שאין העץ במקום העשב, שעשה הארץ לחוד ועץ השדה לחוד. ובעץ רך מאוד כעשב המתקיים שנים רבות, אם בירך עשבי יצא.

ה על ההדסים, פרח ההדרים, ורד, יסמין, שיבה, צפורן, וקנמון, מברכים בורא עצי בשמים. ועל רודה, ונרקיס, מברכים בורא עשבי בשמים.

ו עשב הנקרא "ריחאן" התימני, מברכים עליו בורא עצי בשמים, מפני שמין עץ הוא. וכן העידו כל תלמידי החכמים של עדת תימן, שכן המנהג פשוט אצלם.

ז על ריח עלי מנטה הנקראים בלשון ערבית נענע מברך בורא עשבי בשמים. ואפילו אם ראוי הוא לאכילה, ובפרט שהובא על מנת להריח בו. ואין לחוש להמנע מלהריח בו כדי שלא יתחייב לברך עליו ברכת הריח, שמכיון שיש בו ריח טוב ונהנים ממנו, אין כאן חשש איסור ברכה לבטלה כלל, וכן המנהג.

ח טוב לברך על הריח בשבת ויום טוב, כדי להשלים מאה ברכות. והמטייל בגינתו בשבת ויום טוב, ומתכוין להריח מהשושנים והפרחים שבגינה, מברך ברכת הריח, ולא חיישינן שמא יתלשם בשבת ויום טוב.

ט אם היה פרי ראוי לאכילה ונטלו להריח בו, מברך הנותן ריח טוב בפירות. אפילו אם אחר כך אוכל את הפרי. ואף על פי שיש נוסחאות אחרות בברכה זו, אשר נתן ריח טוב, אין להימנע משום כך מלהריח בפירות שיש בהם ריח טוב, ואדברה, ראוי לו לאדם שיריח מהם ויברך עליהם. אבל אם נוטל הפרי לשם אכילה בלבד, אינו מברך על הריח.

י אם טעה ובירך על ריח טוב של הפרי בורא מיני בשמים, יצא.

יא מנהגינו לברך על לימון חמוץ ברכת "הנותן ריח טוב בפירות" אף אם הוא חמוץ הרבה ואינו ראוי לאכילה בפני עצמו, דסוף סוף שם פרי עליו. ואפילו אם קנו את הלימון לשם אכילה ולא לשם ריח, מברכים עליו ברכת הריח. [ילקו"י על הל' ברכות עמוד תקנח. ירחון קול תורה אלול תשס"ג עמוד נ'. ושם הערנו על מ"ש בברכה ה' שאם קונה לשם אכילה לא יברך, שאין ההלכה כן, וגם ראינו מעשה רב אצל מרן אאמו"ר זצ"ל שמברך בכל שבת על לימון ברכת הריח, אף שקונים הלימון לאכילה.]

המשך בעמ' 3

המשן מעמ' 2 - פסקי מון

יב מי שטעה ובירך "שהכל נהיה בדברו" על הרחת בשמים, יצא ידי חובה, שאף לענין הריח, אם בירך שהכל יצא, ולא רק לענין מאכל ומשקה.

יג אבל המבדיל לבני ביתו במוצאי שבת, רשאי לברך על הבשמים בורא עצי בשמים או בורא עשבי בשמים.

יד בשמים של ערלה, יש בהם דין ערלה ואסור להריח בהם. וכל שכן שאסור לברך עליהם ברכת הריח. ואם אין ידוע אם הם של ערלה או לא, אין לחוש מלברך עליהם, שהולכים אחר הרוב, ורוב הבשמים אינם של ערלה. אולם בהדס אין נוהג דין ערלה, ומותר להריח ולברך על הדס אפילו בתוך ג' שנים. ואף על פי שיש שכתבו להמנע מלהריח ולברך על הדס של ערלה, וכן הבינו החכמים אדם, הרב נתיבי עם, והרב שבט הלוי, ודייקו מלשון מרן בשלחן ערוך יורה דעה סי' קח סעיף ז', בשמים של ערלה ושל כלאי הכרם אסור להריח בהם, וכתב הש"ך שם בשם הרשב"א והארחות חיים, ומובא גם בב"י שם, דהיינו כגון ורד והדס. ומשמע שיש דין ערלה בהדס, מכל מקום לדינא אין דין ערלה אלא באילן של מאכל, ולכן מותר להריח בהדסים של ערלה. וגם בענבי הדס אין נוהג דין ערלה, אף בארץ ישראל. ועלי הורד של ערלה, יש אומרים שנוהג בו דין ערלה בארץ ישראל, ואסור להריחו ולברך עליו ברכת הריח, וכל שכן שאסור באכילה. ויש חולקים ואומרים שאין נוהג בו דין ערלה, ומותר להריח בו ולברך עליו ברכת הריח.

ולדינא, יש להחמיר בו בארץ ישראל לענין אכילה, אך מותר להריח בו, ואף לברך עליו ברכת הריח.

טו המריח באתרוג של מצוה, בימי החג, אף שנוטלו רק כדי להריח בו, נחלקו הפוסקים אם מברך עליו ברכת הריח או לא, ולכן נכון שלא להריח בו.

טז אין מברכים לא ברכת הריח ולא ברכת הנהנין על עישון סיגריות. ואמנם כבר נתבאר לעיל, שראוי ונכון מאד להמנע שלא לעשן כלל. ולא תיקנו חכמים ברכה על שמיעת קול נעים, ורחיצה, שהרי אינם נכנסים לגוף.

יז מי שבירך על בשמים באמצע סעודתו, [והריח בהם] ונשארו הבשמים לפניו, ורוצה לחזור ולהריח בהם אחר ברכת המזון, אינו חוזר לברך ברכת הריח, כיון שהיו לפניו, ואין ברכת המזון חשובה הפסק אלא בעניני אכילה ושתייה.

המשן מע' 2 - נשאלו בקו - הרב אלון בן שבת

מולידים ריח ביו"ט על ידי הכהנים וניחא להו בהכי, ומתכוונים לכך, ע"כ יש להמנע מלעשות כן. ע"כ.

אולם בשו"ת חכם צבי סימן צב חלק ע"ד הט"ז דהא אמרינן (ביצה לג'): בעצי בשמים מוללו ומריח בו, קוטמו ומריח בו, ופרש"י בין אצבעותיו, ועל כרחך דאין שייך איסור הולדת ריח בבשר האדם, וכ"כ האליה רבה (סימן קכח סק"ח) וכ"כ הגנת ורדים (או"ח כלל ג סימן טז) מטעמא דאין הריח מתקיים בבשר האדם, דהזיעה מעבירתו.

וביביע אומר חלק ו סימן לו אות ד הוסיף בזה דאף אם נחא ליה שהריח יקלט בגופו, מכל מקום הו"ל פסיק רישיה בתרי דרבנן, חדא, איסור מוליד ריח מדרבנן, ועוד שאינו עשוי להתקיים, ודעת כמה אחרונים להתיר בזה וכמש"כ בשו"ת קרן לדוד סימן לח ובשו"ת מהר"מ בריסק סימן נט ודלא כהגר"ז סימן שלז ס"א דאוסר לגרור כלים גדולים מאוד על גבי קרקע אף דהוי פס"ר בתרי דרבנן, דחופר כלאחר יד, וגם מקלקל קרקעית הבית, וגם הוי מלאכה שאצל"ג ע"ש.

וע"ש שהביא מהאחרונים כמה וכמה ראיות מהש"ס להתיר בזה.

ושם באות ו הביא מספר יהושע (פסקים סימן שצב) שכתב דיש לאסור מטעם שהכהנים מסתפגים במגבת אחר הנטילה ומולידים ריח בבגדים.

וכוונתו עפ"י הרוקח ומהרי"ל שהבאתי בתחילת דברי לאסור להניח אתרוג על הבגד משום דמוליד ריח ואע"פ דאינו מכוון.

אולם המהר"ש ביש"ש (פ"ב ביצה סימן לה) חלק על מהרי"ל בזה ומדייק מהאור זרוע להתיר במוליד ריחא כשאינו מתכוון (אף דניחא ליה) וכ"כ מהרש"ק בתפארת שמואל (ספ"ב דביצה) וכ"כ הפר"ח בליקוטים סימן תקיא ובנזירות שמשון סימן תרנח ובשער המלך פ"ד מהלכות יו"ט ה"ו בדעת הרמב"ן והר"ן, ועל פי דברי הראשון לציון שהבאתי שיש להקל באיסור מוליד ריח כל שיש ספק נוסף נמצא דיש להקל בפשיטות בהולדת ריח בבגד כל שאינו מתכוין, וכל שכן אם הוא מוליד ריח בבשר האדם ואחר כך עובר לבגד. (וראה משנה ברורה סימן שכא ס"ק כה שכתב דמשמע בט"ז שחזר בו והסכים למהרש"ל דכל שאינו מכוין יש להתיר בזה.)

וכ"כ הבית דוד סימן רצג שנוהגים בבית הכנסת בשבת שיש בו שמחה של חתן או אבי הבן שנותנים מי ורדים על ידי הקרואים, וכן נוהגים בשמחת תורה שמזלפים מי ורדים על פניהם וממילא יורדים על בגדיהם, שכיון שאינו מתכוין להוליד ריחא מותר, ושכן נהגו בארם צובא. ע"ש.

ובמסקנתו באות ח העלה ביביע אומר דמותר לתת מי ורדים ושאר מי בשם על פניו וידיו בשבת ויו"ט וכדעת רוב האחרונים והוסיף להקל שם גם בשער הראש או הזקן ע"ש.

הלכה למסקנה

יש להתיר בפשיטות להתזי ספריי דאודורנט על בשרו להעביר ריח הזיעה ואף אם אחר שילבש הבגד יעבור ריח טוב בבגד ונוח לו בזה, יש להתיר וכנ"ל.

בברכה

אלון בן שבת

מטרות העמותה

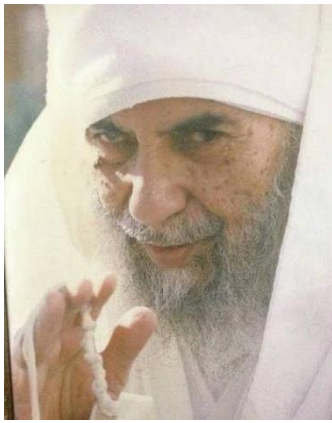
קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים

הגאון הצדיק המקובל רבי שמעון יהושע חירארי זצ"ל

הנר המערבי, בוציא קדישא, באור תורתו האיר פני תבל, ובמעיינותיו השקה עדרי צאן קדושים עם ישראל, בנגלה ובנסתר, בהלכה ובזוהר. חסידא ופרישא, ענוותן כהלל ומזכה הרבים, אשר העמיד תלמידים לאלפים, קרב לבבות לאביהם שבשמים, וכל ימיו היו שלהבת קודש לעבודת הבורא, לאהבת התורה ולישועת ישראל.

רבנו נולד בתוניסיה ביום י' בתמוז ה'תרכ"ו, לאביו רבי אברהם ולאמו מרת בחריה. משחר ימיו שקד על דלתי התורה, ויצק מים על ידי גדולי חכמי תוניס, ובראשם רבי חיים חורי, רבי יוסף סוסו הכהן רבו המובהק וכן רבי פראגי אלוש ורבי סעיד חדאד. מוריו הסמיכוהו להוראה, אך בענוותנותו היה מכנה עצמו תמיד "הקטן שבתלמידים".

כבר בהיותו כבן שש עשרה שלחו רבי חיים חורי לשמש ברבנות בעיירות ובכפרים שבתוניסיה, ובהם תמזרט. אף בצעירותו ניכרו בו בקיאות מופלגת, שיקול דעת בהוראה ומסירות לצורכי הציבור.

בשנת ה'תשי"ז עלה רבנו לארץ ישראל. תחילה התגורר בקריית מלאכי, ולאחר זמן קצר קבע את מושבו בתל אביב ועמד בראש קהילת בית הכנסת "אלגריבה" של יוצאי גרבה בכפר שלם. בני קהילתו דבקו בו והוא בהם, ואף שהוצעו לו משרות נכבדות, לא עזב את צאן מרעיתו עד יומו האחרון.

בשנים האחרונות הקים תלמידו הרב שחר דיל שליט"א קהילה קדושה בארצות הברית בניו יורק סיטי בשם "דרך עץ החיים" על שם מורינו הרב זצ"ל בה זוכה הוא לקרב את ישראל לאביהם שבשמים בלמדו אותם אהבת ויראת ה' אמיתית.

בימי כהונתו של מרן רבי עובדיה יוסף זצ"ל כרבה של תל אביב למדו השניים בחברותא בכל יום שישי. מרן כינה את רבנו "צדיק יסוד עולם", ובניו העידו כי אביהם היה מעיין בקביעות בספריו, מצטט מהם ומשבחם.

רבנו נודע כגאון מופלג ובקי בכל חדרי השיס, בעל עיון עמוק וחרפות נפלאה. הוא היה משכים בחצות הלילה ועוסק בתורה עד הבוקר, וגם בעת חוליו, בהליכתו ובנסיעותיו, לא מש מתלמודו. כל שעותיו היו קודש לתורה, לתפילה ולהוראת הדרך לרבים.

עם גדלותו העצומה ברח מן הכבוד וכינה את עצמו **"הזקן הפשוט"**. הוא היה צנוע ונעים הליכות, נזהר עד מאוד בכבוד הזולת ולא הסכים שיביישו אדם שאין בידו לתרום. בשבתות ובימים טובים לבש בגדי לבן, הקפיד על מנהגי קהילות תוניס ולוב, נהג להוציא את השבת כדעת רבנו תם, ושמר במסירות על אמירת סליחות "שפתי נננות". רבבות מילדי ישראל זכו שישמש להם סנדק.

רבים נהרו אליו לעצה ולברכה וסיפרו על ישועות ומופתים שנקשרו בשמו. הגאון רבי בן ציון מוצפי תיארו: "איש צדיק, צנוע ועניו, ירא אלוהים ואוהב ישראל".

מחיבוריו

רבנו חיבר עשרות ספרים בכל מקצועות התורה שות והלכה, חידושים על השיס, התורה, הנביאים והכתובים, ספרי מוסר ומערכות. נוסף על כך טרח בהדפסת כתבי רבותיו ועודד את תלמידיו להעלות את חידושיהם על הכתב. בין ספריו: **"שער שמעון אחד"**, **"שערי צדק"** שות **"לב שמחה"**, שות **"בית אבי"**, **"שמח אב"** על התורה, **"שמח לבב"**, **"שמח לב"** על משלי, **"שמח לבנו"**, **"אורה ושמחה"** על מגילת אסתר, **"שיר שמחה"** על שיר השירים, **"שמחה בלב"** על תהילים, **"שמחים בצאתם"** על הגדה של פסח. וכתבים רבים נוספים נותרו בכתב יד.

ממעשי הצדיק בקצירת האומר מעט מזעיר

תשובה בחלום. בחור שהיה מקורב לרב ביקש לשאול שאלה, אך שוב ושוב התבייש. לילה אחד ראה בחלומו את רבנו משיב לו עליה. למחרת ניגש אל הרב, ולפני שהספיק לשאול פנה אליו רבנו בחיוך ואמר: "ענית לך על זה אתמול בלילה, נכון?"

תפילה על המבזה. אדם שביקש לרכוש את בית הכנסת נענה בשלילה, וברוב חוצפתו משך בזקנו של רבנו. התלמידים ביקשו למחות בו, אך רבנו בכה וקרא לסובבים להתפלל שלא ייענש אותו אדם על ביזוי בית ה'. במעשה זה נגלו לעין כול ענוותנותו, מחילתו ודאגתו לכבוד שמים בלבד.

הקופה שנמצאה. כאשר נגנבה קופת תרומות מן הישיבה, יצא רבנו עם אחדים מתלמידיו לתחנת אוטובוס וישב שם לעסוק בתורה. לאחר שעברו שני אוטובוסים עלה לשלישי, ניגש אל אחד הנוסעים ואמר לו להשיב את כספי הציבור. האיש הוציא מיד את הקופה ומסרה לידיו.

זהירות בנטילת ידיים. מסופר על בחור שראיתו היטשטשה ורופאיו לא מצאו לו מזור. במהלך שיעור הזכיר רבנו, בלי שנשאל, את חובת הזהירות שלא לגעת בעיניים קודם נטילת ידיים של שחרית. הבחור קיבל על עצמו להקפיד על כך, ולדברי בני משפחתו ראיתו שבה והשתפרה. המעשה שימש להם חיזוק לדברי חז"ל: "יד לעין תקצץ", ולזהירות בכל פרט מדברי ההלכה.

משפחתו והסתלקותו

זוגתו, מרת מזאניה ע"ה, עמדה לימינו במסירות ונפטרה בכ"ה בטבת ה'תשע"ד. בניו ובנותיו המשיכו בדרכו, ומהם העומדים בראש מוסדות תורה וישיבות. בין בני המשפחה נמנו רבי ישראל, רבי דב, רבי שלמה, רבי אברהם, רבי פרץ, רבי ברוך, רבי זאב, רבי יוסף ובנותיו ברוריה, שרה, אורלי ורבקה.

ביום י"ט באדר ה'תשע"ה, לאחר שנות תורה ועמל ובתום תקופת חוליו, השיב רבנו את נשמתו הטהורה ליוצרה והוא כבן שמונים ותשע שנים.

נשבה ארון האלוקים, כבה הנר המערבי ונאסף עמוד התורה. אוי לה לספינה שאבד קברניטה, ואוי לדור שאבד מנהיגו. חשך אור בבתי המדרש, קול נהי נשמע בשערים, ותלמידיו ובני קהילתו הלכו נאנחים, מיאנו להינחם, על פטירת רבם יושבים ובוכים. בצוואתו ביקש לכתוב על מצבתו: "זאת מצבת קבורת הזקן הפשוט, מילים המעידות יותר מכול על ענוותנותו. הוא נטמן בבית העלמין הישן בבאר שבע, בסמוך לרבותיו רבי חיים חורי ורבי יוסף סוסו הכהן. תורתו ומפעליו נותרו נר תמיד לדורות, וזכותו תגן עלינו ועל כל ישראל, אמן."

תמצית מההלכה היומית הרב אברהם כהנא

פרטי דינים בגזל הגוי: בגמרא נראה שיש מחלוקת האם גזל הגוי אסור (ב"ק קיג, א; ב"מ קיא, א). להלכה אין לגזול מן הגוי, וכל הגזול אפילו שווה פרוטה עובר על לאו (שו"ע חו"מ שמח, ב). נפק"מ למעשה: א. יש חיוב השבה לגוי, או מדין והשיב את הגזילה (רמב"ם גזילה א, ב) או מדין קידוש השם (נתיבות חו"מ שמח, א). ב. בית דין מוציאים ממנו את הגזילה לאו דווקא מדין ממון הגזול (בינת ראובן ב"ב לא ד"ה ולתרוץ). ג. אם גזל מהגוי פחות משווה פרוטה, על אף שאסור, אין חייב להשיב משום שלא נקרא 'ממון' (מחנה אפרים גזילה א בהגהה).

זמן הקמת המצבה: דין מצבה הוא מדרבנן (נדה נו, א), ולכן מי שצויה לא להקים מצבה על קברו אין שומעים לו (חזו"ע אבלות, ע"מ תנב). יש שנהגו להקים את המצבה לאחר י"ב חודש משום שהמצבה היא חשיבות, או משום שהמת משתכח רק לאחר י"ב חודש (אליה רבה רכד), ועל פי תורת הסוד והאר"ז"ל, הזמן המובחר להקמת המצבה הוא ביום השביעי מהקבורה, אחר שעמדו המנחמים והסתלקו שבעת המקיפים, שיש במצבה מנוחה גדולה לנפטר ותיקון גדול לעילוי נשמתו וכן מנהג ירושלים. דווקא ביום השביעי לקבורה אפי"ן אם הרגל הפסיק את השבעה ואפילו בחוה"מ (חזו"ע אבלות א, ע"מ תנג). מכיוון שכמעט בלתי אפשרי להקים מצבה ביום השביעי מהקבורה, לכן עושים ביום השביעי יציקת בטון על הקבר וכמה שיותר מהר מעמידים את המצבה עם הכיתוב שעליה (אבלות וטעמיה, ע"מ 165). אם הקימו בטעות את המצבה לפני היום השביעי יש אומרים לסתור את המצבה ולחזור להניחה לאחר שבעת ימי אבלות, ויש אומרים שבדיעבד יש להשאיר את המצבה על קבר, הילכך שב ואל תעשה עדיף (חזו"ע אבות א, ע"מ תנד).

קריעה על ירושלים בזמן הזה: הלכה היא, שהרואה ערי יהודה בחורבן או ירושלים בחורבנה צריך לקרוע קריעה בפני עצמה (שו"ע או"ח תקסא, ב). על ערי יהודה לא נהגו לקרוע בזמן הזה משום שלא בהכרח ידוע על מקומם הישן או שהם בשליטת ישראל, אך על ירושלים העתיקה [ללא קשר למקום המקדש] המנהג שלא לקרוע, משום שהיום הם בשליטת ישראל (חזו"ע א, רסד). יש המחמירים לקרוע גם על ירושלים, מכיוון שעדיין רואים בה כנסיות וקברי עכו"ם (מנחת שלמה א, עג).

קשה בשאול קנאה: הנחש התקנא באדם הראשון קודם החטא, משום שראה את כותנות אור שלו וראה שיש עליו אור מקיף גדול, מה שלא היה לנחש משום שהיה היה 'ערום'. בחטא אדם הראשון נגרם שהכותנות אור הפכו לכותנות עור. כלומר, לפני החטא, אדם הראשון היה במדרגה רוחנית גבוהה ולא היה צריך בגדים הנחש התקנא בו ולא הרוויח מזה כלום! הוא עצמו ארור מכל החיות, נגזר עליו לזחול על גחונו ולאכול עפר. הוא הפסיד את עולמו. נפק"מ, לשמוח בטובתם של אחרים ולהביט בעין טובה על הצלחותיהם, כי 'קשה כשאל קנאה' (בא"ח ש"ר בראשית; משכן שילה בראשית תשפ"ז).

זנבו של אדם הראשון: על הפסוק: "וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה" (בראשית ב, ז). אומר המדרש לדעת ר' יהודה, שהקב"ה עשה לאדם הראשון עוקץ [זנב] כחיה וכבהמה, ולבסוף העביר ה' ממנו מפני כבודו של אדם הראשון (בראשית רבה יד, י).

תהליכים שלוקחים זמן אם תאמר איך נאמין בריאת עולם בששה ימים! והלא להריון לוקח זמן רב, וכן תבואת הארץ לזמן רב. נשיב הלא מטה אהרן וקקיון של יונה פרחו בלילה אחד. הנה מעשים בכל יום: פטריות נהיו בלילה אחד, שבולים שצומחים תכף ביום אחד, ומה שקצב זמן להריון ולתבואה בשביל שהבריות יראו לפניו ויתפלל לה' וימנעו מן החטאים (אמרות טהורות חיצוניות פנימיות, יב).

לקיחת אוכל מאוכל שמהות: יש להבחין בין אוכל שנשאר בצלחת האישית, שיותר לקחת, לבין אוכל שנשאר בקערות הכלליות שבדרך כלל אסור לקחת. אוכל שנשאר בצלחת האישית ודאי שהוא עומד להיזרק ולכן מותר לקחת אותו לבית. לעומת זאת, האוכל שנשאר בקערה שייך בדרך כלל לבעלי השמחה או לבעל האולם, ולכן צריך לבקש מהם רשות. רק במקרה וידוע שאין מקפידים על האוכל, כגון שממילא האוכל עומד להיזרק והאירוע כבר הסתיים, מותר לאורח לקחת ממה שנשאר גם ללא רשות (שבט הלוי ד, רכה).

אין לחטוף מתנות כהונה: נאמר בתורה בעניין מתנות כהונה: "וַיִּנָּתֶן לָכֶן הַזֶּרֶעַ וְהַלֵּחִים וְהַקֶּבֶה" (דברים יח, ג). מכאן דרשו חז"ל שאין לכהן לחטוף מתנות ואפילו לשאול אותם בפה, אלא אם הישראל נותן אותם דרך כבוד, יטלם. אין מצווה לקבל מתנות כהונה (דרכ"ת יו"ד סא, סד). אם יש הרבה כהנים, הצנועים מושכים ידיהם מהמתנות, אלא אם כן הוא אינו ידוע במקומו ככהן אז יקח את המתנות כדי שידעו שהוא כהן (חולין קלג, א; שו"ע יו"ד סא, יא).

נתינת זרוע לחיים וקיבה לאשת בהן: ישראלית הנשואה לכהן רשאית לקבל "תרומה" מהפירות והירקות (ויקרא כב, יא). מתנות שאין בהן קדושה כגון: זרוע לחיים וקיבה ניתן להביא אפילו לכהנת הנשואה לישראל (שו"ע יו"ד שלג, יד). נחלקו האחרונים, האם ניתן להביא מתנות כהונה שאין בהן קדושה לישראלית הנשואה לכהן: יש אומרים שהנותן לא יצא ידי חובה (ערוך השולחן יו"ד סא, לו), ויש אומרים שניתן לתת לישראלית הנשואה לכהן, שהרי ניתן לתת מעשר ראשון לישראלית הנשואה ללוי (דברי דוד ב יו"ד א; דרך אמונה ביכורים ט, כ).

זרוע לחיים וקיבה והברכה: מצווה מהתורה לתת לכהנים שלש מתנות מכל בהמה ששוחטים: זרוע, לחיים וקיבה (דברים יח, ג), כשכר על מעשה פינחס (חולין קלד, ב). יש אומרים שהנותן מתנות מברך "על נתינת מתנות" או נוסח דומה (רוקח שסו), ויש אומרים שיברך גם שהחיינו כשם שמברכים שהחיינו בפדיון הבן (דרכ"ת יו"ד סא, א בשם הגר"א). ולדעת רוב הפוסקים אין לברך מפני שמהתורה המתנות שייכות לכהנים מעיקרן ולכן אין בהפרשתן מעשה חדש של מצווה, ולדעתם יברך שהחיינו בלי שם ומלכות ויאמר לשם יחוד קודם הנתינה (כה"ח סא, ג-ד).

מטרות העמותה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים